№ 35. Tartus, 26. lõikuse-kuul 1885. IV. aastakäik.

Toimetaja adress:
Olewiku toimetusele Tartus.
Kõnetund, mill toimetaja ikka kodu, iga päew kella 12—1.

Tuleb iga esmaspäewa õhtul wälja.
Aastas 52 nummert.
Iga kuu kaks Lisalehte.

Olewiku aasta hind:
postiga 3 rubla, ilma postita 2 rubla 50 kopikat,
pool aasta hind postiga 1 rbl. 75 k. postita 1 rbl. 50 k.
Iga tellija, kes tellimiseraha ilma wahemeheta sisse ära saadab, saab iga 10 eksemplaari pääle ühe ilma hinnata ehk 10 protsenti tellimise rahast.
Kuulutuste rida ehk selle ruum maksab 5 kopikat.
Iga üksik nummer maksab 6 kop.

Olewik

Tellimist ja kuulutust wõtawad wastu:
Tartus: Schnakenburg. H. Laakmann. K. Sachker. Th. Grüner. Sirk. C. H. Wirkhaus. Betker. A. Rük. C. Rük. E. J. Karow.
Wõrus: Julie Bielrose
Walgas: M. Rudolff
Wiljandis: E. J. Karow F. Feldt.
Pärnus: E. Treufeldt A. Jacobn & Co
Kuresaares: J. Lange
Hapsalus: G. F. Hallberg
Tallinnas: Th. Jakobsoni Buch'i, F. Wasser mann'i ja M. Rastbal'i raamatukauplused
Waides: A. Seidelberg
Lihulas: F. Büttner.
Põltsamal: F. Leidberg
Rakweres: G. Kaba. F. Treumann
Narwas: A. Gregorjew M. Loder
Peterburis: J. Berland
[illegible]
Pihkwas: J. Wolframm.

Maal wõtawad tellimisi wastu: Wallakirjutajad, wallawanemad köstrid ja koolmeistrid. Adressid palutakse selgeste kirjutada.

Meie rahwapidu

on ülikauniste eeskawa järele ära peetud saanud. Mitte midagi ei tulnud nähtawale, mis pidu lõbu oleks rikkunud. Ka ilm oli kuiw ja lahke, kuna enne pidu mitu päewa õige rohkeste wihma sadas. See tegi weel seda hääd, et aias mingisugust tolmu ei olnud. Niipalju kui meie kõrwu on ulatanud, on ka pidulised, kes ligidalt ja kaugelt kokku oliwad tulnud, ainult tutust awaldanud kõige selle üle, mis neile pidul pakuti.

Kella 12 ajal oli juba pool suurt aeda rahwast täis, kui kolm tüsedat suurtüki pauku pidu hakatust kuulutasiwad. Uulitsal olew rahwalasu wajus siis kasjade juurde ja tõttas piduaeda, et kõike näha saada. Kümnel kassanikul oli tööd, et nende soowisi täita. Kuida müütud piletitest näha, on wähemalt 11 tuhat inimest aias olnud. Weel üks pidu, ja siis on Wanemuise aed rahwapidu tarwis kitsaks jäänud.

Seda, mis pidul näha oli, ei ole wõimalik siin lugijale silmade ette maalida. Peterburi weiderdajad näituseks tegiwad mitu tumma näitemängu, mis suurt naerulaja sünnitasiwad, aga millede kirjeldamine igawaks wõiks minna. Muusika mõnu ei saa sõnadega, sõnade mõnu muusikaga wälja ütelda, niisama mitmesugusid kunsttükka mitte küllalt täielikult kirjeldada. Meie lugijad on ka kuulutustest leidnud, mis pidul kõik pidi ette toodama. Siin tahame meie ainult mõnda asja iseäranis nimetada. Üks Peterburi „kunstnik" käis pikast köiest neli korda üle, sõi ja jõi köie pääl ja tegi mitmesugusid kunsttükka kõrgel õhu sees. Rahwas waatas seda hää meelega. Teine kunstnik näitas, mis ta turnimises wõis. Üks näitus. Laua pääle pandi kaks tooli kõrwu ja toolide wahele alla laua pääle klaasiga wesi. „Kunstnik" astus nüüd kohe tooli pääle püsti, nii et weeklaas tema kohal all laua pääl seisis. Siis painutas ta oma pää tagaselja poole, murdis ennast nii kõweraks, et ta pää tagat selja alla weeklaasi juurde ulatas, kuna ta jalad wanal kohal toolide pääl seisiwad. Siis wõttis ta suuga klaasi nii ümbert kinni, et wett maha ei loppunud, painutas ennast jälle sirgeks ja jõi wee klaasist ilma käe abita ära. See mees on nagu ilma luieta ja tema tükid sünnitasiwad elawat käteplaksutamist. Wäga ilusad oliwad suured õhulaewad, mis ülesse lasti. Ühe laewa külge seuti paberist kirju mees, kellel wihmawari nööri pidi käes oli. Umbes saja sulla kõrgusel lattes nöör ja mees langes oma wihmawarjuga aega mööda maha, mis suurt nalja sünnitas. Weel kenam oli aga suur kangelane, kes gaasi täis täideti ja siis taewa alla ülesse lasti. Mees hoidis üht kätt puusas ja teist pikuti wälja sirutatud ja puikles tuule käes sinna tänna. Ilm oli nii waga, et kujud pea otsekohe ülesse tõusiwad ja waatajatele senni näha oliwad, kunni nad pilwe sisse jõudsiwad. Neid tuulelaewu on ka, kuida kuuleme, mujalt linnast ja maaltki nähtud.

Mitmed helikoorid tegiwad mitmel kohal lõbu ja noorsugu naljatas wõidupalkide pääl ja kiigunööride otsas õhtu pimeduseni, kuna õrnad käed kehakarastuse eest muretsesiwad. Õige wägewaste kostis pidulaul ühendatud kooridelt, mis suurt kiitust leidis. Hra Läte, kes laulu selleks oli sünnitanud, juhatas oma laulu, kuna Dr. Hermann Ruuti pidulaulu ja weel mõnda teist oma laulu juhatas, mida kõik koorid koos laulsiwad. Ka see uuem hra Läte laul awaldab komponisti tähtsat muusikaandi. Muidugi ei wõinud laulu ja mängu hääl nii kaugele kõlada, et kõik pidulised seda oleksiwad wõinud kuulda.

Wäga ilus oli tulewärk, mida Peterburi kunstnikud õhtu kellu 9 ära põletasiwad. Siin pidi hurraahüüdmine käteplaksutamise asemele astuma. Waatajate kogu oli wiimaks nagu suur orel: Lendas üks tulekuul ülesse, siis tõmmati üks register lahti, lõhkes tulekuul ülewel mitmeks üliilusaks tulemunaks, siis tõmmati teine register juurde, plahwatas alt mõni uus sätendaw tuli lahti, siis tuli endistele registritele weel uus juurde jne. Peterburi kunstniktude tööd ja tükid, pääle mõne kerge tantsu, oliwad kiituse wäärilised, mispärast rahwas ka kiitusega kitsi ei olnud.

Suure rahwahulga ülespidamisest sellel pidul peame meie tõtt mööda ütlema, et see kõigiti eeskujulik oli. Pidurahwas on seega enesele au teeninud, mida neile keegi õiglane inimene ei taha ega tohi keelata. Niisugusest suurest rahwakogust wõib rahwa hää korra armastust wäga selgeste näha ja meie rõõmustame, et Eesti rahwas oma wiimasel pidul sellepoolest oma waimu on wõinud näidata. See saab üle Eesti piiri wälja helisema ja Eesti rahwast kui mõistlikku, hää korra armastajat rahwast tundma õpetama.

Ja just hää korra mure on pidu asutajatel kõige raskem ja suurem mure. Meie aga teame, et pidu toimetajad oma rahwast sellepoolest tunnewad ja selle tähtsa asja pidurahwa enese hoolde jätawad. Pääle 10 tuhanda pileti oli piduks walmis trükitud, aga seltsi korrapidajate arw ei saanud mitte suurendatud. Ainult kassanikka ja piletite wastuwõtjaid sai rohkem ammetisse pandud, et wärawate pääl wiiwitust ei tuleks. Küll murdsiwad mitmed pingid inimeste-rea all katki, nii et piduplats pärast nagu lade wälja nägi, aga rahwas oli sellepärast ikka wagusi ja waatas ja kuulatas, mis talle pakuti.

Pidukassasse on 2158 rubla sisse tulnud, millest wististe pääle tuhanda rubla seltsile saab järele jääma, nii et ka sellepoolest meie kolmandat rahwapidu wõib kiita. —

Mis on aga meie rahwapidude tähendus ja otstarbe? Äkitselt on nemad tekkinud ja wäga ruttu oma suuruse pärast nii tähtsaks läinud. Kust see tuleb?

Nende küsimuste pääle on meil rõõmus kostus anda. Seda ütles pidurahwas ise selles telegrammis, mille ta armulise Riigisale, oma Suurele Keisrile saatis: **Meie rahwapidud saawad Majesteetide pühast kroonimisest saadik kroonimise mälestuseks peetud.** Kui selle lehe toimetaja ka tänawusel pidul seda jälle uueste meelde tuletas ja Majesteedile saadetawa telegrammi ette luges, siis kõlas 10ne tuhanda pidulise suust ja südamest, üle linna ja maa kaugele helkides waimustatult ja wägewaste kolm korda: „**Jumal, Keisrit kaitse ja!**" See oli armas ja elustaw kuulda ja sellest tulgu, et Eesti rahwapidud nende kroonitud Riigiwanemate warju all põlwest põlweni kestaksiwad.

Eestimaalt.

Tartust. Akadeemikus hra Dr. Wiedemann wiibib praegu Tartus, kust ta neil päiwil Miitawi kaudu Peterburisse tagasi sõidab.

— **Wenemaa wiljasaagi** kohta toob „Wal. Tead." üleüldise ülewaate. Selle järele on taliwilja seis 17 lõunapoolses Wenemaa kubermangus kaunis hää; nende seas ka 6 Poolamaa kubermangu. Osalt kesimine oli wiljasaak Peterburi, Poltawa, Saratowi, Samaara, Ufa, Besaraabia, Wolhiinia, Wilna, Witebski ja Lomscha kubermangus. Kehwapäraline wili oli 24 kubermangus, nende seas Nowgorodi, Pihkwa, Tweri, Jaroslawi, Kostroma, Smolenski, Tuula, Kurski, Woroneshi, Minski, Grodno, Kowno kubermangud ja Liiwi-, Eesti- ja Kuuramaa. Wladimiri, Moskwa, Kaluga, Jekaterinoslawi ja Tauria taliwili oli üsna kehw ja koguni halw Astrahani ja Kersoni kubermangus. — Suiwili oli kaunis hää, ainult 7 kubermangus, nimelt Arhangelis, Podolias, Kalitshis, Lublinis, Piotrkowis, Radomis ja Suwalkis. (Enamiste Poolamaal.) Osalt kesimine oli ta 4 kubermangus, nimelt Pärmis, Orenburis, Wolhiinias ja Kieltsis. Kehwapäraline ,wili kaswis 9 kubermangus, nende seas ka Besaraabia, Kiiewi, Kowno kubermangud ning Eesti- ja Kuuramaa. Waene suiwili oli 22 kubermangus, nende seas Peterburi, Simbirski, Samaara, Wilna, Witebski, Liiwi ja Harkowi kubermangud. 17 kubermangus oli wili üsna waene, nende seas Pihkwa, Tweri, Kaluga, Tuula, Kurski Woroneshi, Saratowi, Kersoni ja Grodno. Liiwimaal andis rukkilõikus pääle Saaremaa keskmist saaki. Suiwili selle wasta on aga wäga waene, iseäranis Wolmari, Tartu ja Pärnumaal, kus põud põldudel ta kaswu kinni pani. Kartohwlid üksi lasewad keskmist saaki loota. Nii on selleaastane wiljasaak üle terwe Wene riigi **kehwapäraline**. Ka wäljamaal on enamiste igalt poolt waesest lõikusest sõnumeid tulnud. Sellest kõigest on ette ära näha, et wilja hinnad palju kõrgemaks saawad tõusma.

— Kuratori herra Kapustin on oma Kuuramaa reisilt tagasi tulnud, kus ta pühapäewal 18. skp Riiga tagasi jõudnud, kus ta pühapäewal 18. uue Wene Maria-kooli sissepühitsemisest osa wõttis.

— **Riia ja Tartu** politseiwalitsustele on kubermangu walitsuse poolt käsk antud siit saadik kirjawahetust kroonu asutustega kui ka kõik ammetitalitust Wene keeles toimetada.

— Wene Keiser on Türgi sultanile mitu imekena Pärsia jalgtekki kinkinud. Wene saadik Nelidow on need kingitused Abdul-Hamidi palees ära annud.

— Kõigile silla- ja kihelkonna kohtutele on kubermangu walitsuse läbi teada antud, et edaspidi mitte enam wallakohtud trahwikohtu alla langewaid inimesi ei pea ülekuulamise alla wõtma, waid ainult wallawanemad ehk nende seadusliged asemikud.

— Käesolewal aastal nõutakse terwest Weneriigist 230,000 meest tegewasse sõjawäesse. Nendest tulewad Liiwimaa kohta 3028, Kuuramaa kohta 1582 ja Eestimaa kohta 1023 meest. See teeb üle kolme kubermangu 5633 meest. Mõnest Wenemaa kubermangust üksi juba nõutakse rohkem mehi teenistusesse: nii wõetakse Kiiewi kuberm. 7274 ja Wjätka kub. 6786 meest teenistusesse.

— Tulewal sügisel peab meie maal 8 uue Wene kiriku ehitamisega hakatust tehtama. 7 neist saawad Liiwi- ja 1 Kuuramaale ehitatud.

Kawastus, Tartu ligikonnas, olla, kuida meile teatatakse, loomade tõbi möllamas. Ühel peremehel lõpnud ühel ainsal päewal 5 kariloома ära. Kas haigus muhutõbi wõi mõni muu sõlla, ei wõida weel teada. Maakohtu poolt käinud tohter juba kaks korda sääl asja järele waatamas.

Puhjas, 15. lõikusek. 1885. Siinsetel koolisõpradel oli 14. lõikusekuul härdas jumalagajätmise päew. Meie kihelkonnakooli töölt lahkus hra K. Lampson ja asus Rõngusse, kus ta pühap. 18. lõikusekuul uue koha pääle õnnistatakse. Ehk ta küll wähe aega siin tööd tegi, siiski on ta oma osawa õpetuse kui ka alalise lahkuse läbi koolis ja kodus nii armsaks ja ärahargunuks läinud, kui oleks ta ju kaua siin wiibinud. Ustaw juhataja wõidab kohe mõistlikkude südamed. Pääle selle on ta tänuwäärt mälestuse oma wäikese, aga siiski tüsedа meestekooriga järele jätnud. See koor oli teda ka lahkumise päewal lauluga ja õnnesoowimistega saatmas. Hääd õnne ja rikast tööwilja soowiwad talle

Puhjalased.

Rannus olla, kuida meile teatatakse, wargus jälle liiale minemas. Wiimse 2 nädala sees warastatud ühest külast 4 hobust ühes riistadega ära.

Rõngus, 14. lõikusek. 1885. Pühaste T. talus on juba kolmas suwi järgimööda sigade haigus jaani- ja heinakuul möllamas. Imelik on, et üheski teises talus seda ette ei tule kui ainult T...l. Tänawu lõpsiwad sääl jälle kümme siga ära. Haiged sead on päält näha nagu terwedki, aga kui surewad, siis lähewad kõhu alt tõmmukaks.

Wõnnus, Lootrina karjamõisas, saanud 11. skp kaks näitemängu tükki „Üks öö Tartus" ja „Muru Miku meelehaigus" etendatud. Wiimne tükk läinud läbiseci wäga hästi, kuida aunst. kritiseerija arwab, aga esimest tükki ei peaks tema arwamise järel ial enam ette toodama. Sissetulek olla ühe asutatawa raamatukogu hääks määratud ja 70 rbl. ümber suur, millest „kõige rohkem" 5 rbl. kulude pääle minna. Walitsew kord olla kõigiti kiiduwäärt olnud. Tõsine ettewõtmine ja mehine meel mõjuwad palju.

Wastse-Otepääs, 12. lõikusek. 1885. 8. skp mõõdeti meie magasis wilja, nagu see iga aasta pruugiks on. Aga hiired ja rotid on Wastse-Otepääs niisugused wigurimehed, et nad juba walla waranduesse, mis igapäew kolme luku taga kinnitatud on, puutuwad. Nemad üleannetumad tassiwad hulga wilja põranda alla, kus wili „ära niiskub". See „niiske wili" müüakse meil iga aasta oksjoni wiisil ära ja ostetakse saadud raha eest. —

Wiljandi linnapää kohta teadis Sakala ütelda, et ta ammetist lahti tahtwat saada. Säälne saksakeele lehele ütleb, et see õige ei olewat. Hra Werncke tahtwat ka edaspidi ammetisse jääda.

—§— **Pärnus**, 11. lõikusek. Pärnu Eesti põllumeeste selts wõttis juba talwel nõuks oma saali suurendada, sest et praegune saal näitemängimiseks kui ka seltsi kooskäimiseks kitsaks oli jäänud ja uue maja ehituseks weel tarwilist jõudu ei tuntud olewat. Saal pidi wana maja pääle ehitatama ja saadeti ka plaan ülema walitsusele kinnitamiseks kätte. Aga et sääl selle plaanile palju muudatust soowiti ja seepärast palju kallim oleks tulnud kui arwati, hakati teda wana maja otsa ehitama. See töö on osawa meistri hääl juhatusel ühe kuu aja sees nii palju edenenud, et praegu juba üks jagu katust pääl on. Ta saab telliskiwist ehitatud ja on hästi suur. Wanast saalist tehakse seinte läbi mitu wäikest tuba juurde, nii et põllumeestel ruumi kitsuse üle nurisemiseks midagi üle ei jää.

— Pärnu Eesti põllumeeste seltsi wäljanäitus, mis muhutõbe pärast lõikusekuul ära keelati, on nüüd jälle lubatud 31. lõikuse ja 1. ning 2. mihklikuul ära pidada. Soowime, et see wäljanäitus õige palju osawõtjaid leiaks.

Hiio-Kärdlas, 8. lõikusekuul 1885. A. Ol toim. Ehk saate nii lahke olema järgmise ridadele omas lehes ruumi andma: Meie, Hiio-Kärdla wabriku rahwas, oleme üht päewa pühitsenud, mille sarnast harwa ette tuleb. Kärde wabriku walitseja hra parun **Ungern-Sternberg** pühitses 4mal Augustil s. a. oma 50 aastalist ammeti juubeli püha. Ilm oli ilus, pidu kaunis, rõõm suur! Kallis Olewiku lugija ei saa wist mitte pahaks panema, kui sellest meile tähtsast pidust pikemalt jutustan. Kell pool 8 hom. äratas meestekoor auustatud jubilaari üles. Kell 11 e. l. algas pidu jumalateenistusega kirikus, kus õp. Normann Taw. l. 118, 14 salmi üle mõnusa kõne pidas, esite rahwa poole tähendades, kes kuue aasta eest siinsama paigas Jumalale tänu tõi, et ta nende tööpõldu juba 50 aastat on lasknud hästi sigida jne ning täna toome meie tänu, et Jumal meile ühe armurikka herra on annud, kes rahwale üksnes hääd on soowinud, tema eest isalikult muret kannud, ja teda kõigiti hää ja parema poole juhtinud. Jumal kinkigu jubilaarile weel palju päiwi oma rahwa seas wiibida. Jubilaari poole tähendas õpetaja: Üks suur, tähtjas ja wäga laialine ammet on Teie hooleks antud jne. Mitme wiletsuse, õnnetuse ja kurwastusega on Jumal Teid katsumas käinud, aga Teie ihurammu ei ole lõppenud, weel täna wõite Teie jalgel ja sirgel sammul käia. Aga ma tean, et Teie oma rammu ja kõige oma tegude pääle ei suurustele, waid teete nagu Taawet, kes ütles; Jehoowa on mu tugewus ja kiituse laul, sest tema on mulle abiks saanud. Pärast jumalateenistust seadsid kõik tööliied ennast kiriku ees rongi. Kõige ees läksid wanad, kes 50 aastat juba wabrikus töös on olnud, nüüd ka jubilaarid, oma herra maja eest läbi temale õnne ja terwist soowima. Terwe rong seisis nii kaua kiriku ligidal, kui wanad paroni maja ukse ette olid jõudnud. Nüüd hakas muusik hüüdma ja rong liikuma. Üks waimustaw ja liigutaw pilt. Rongi ees käisid kolm paeladega ja lintidega ehitatud meest ihusast wälja ehitatud laulukeltsi lipuga. Nende taga muusikandid marsi mängides, siis laulu-selts, siis kolm töörahwa saadikut, siis töölised, iga tööliste seltsi lipu all. Kui rong paroni maja ukse ette jõudis, jäi muusik wait ja saadikud astusid treppi, kuhu paron rahwast oli teretama tulnud, ja andsid rahwa poolt kingituse, hõbe karika töörahwa nimel jubilaarile tänades ja temale õnne soowides ära. Karika pääl oli lugeda: R. v. Ungern-Sternberg ühe külje pääl, teise külge pääl 50 aastase juubeli päewa mälestuseks Kärdla wabriku töörahwa poolt. Pääle saadikute käisid weel tallitaja, koolmeister ja wabriku meistrid jubilaarile õnne soowimas. Wiimased kinkisid paronile kalli hõbedast risti, kus õunu ja marju pääl peetakse. Jubilaar nahti kõige üle wäga liigutatud olewat ja tänas kõiki lahkeste. Siis hakkas muusik jälle mängima ja rong piduplatsi poole liikuma. Piduplats oli wäga kenaste ehitatud. Pääle 40 pikke lauda oli toidu ja märjukesega juba walmis kaetud, kui rong platsile jõudis. Et kõigil teada, missuguse laua juurde keegi sööma wõis minna, seks oli iga laua juures seda karwa lipp säetud, mida moodi kellegi tööliste seltsil rongis kaasas oli. Sööma ajal tulid herrased ka pidu platsi pääle ning grahw astus kingitud hõbe karikas käes natuke kõrgema aseme pääle ja rääkis walju ja selge häälega auustatud jubilaarile õnnesoowimisi ja jõi tema terwiseks, mille pääle kolmekordne, walju ja kaua wältaw hurraa! rahwa wastus oli. Aga nüüd tuli lugu, mis seda päewa ja pidu igaweste mälestawaks jätab. Jubilaari poeg astus ette ja ütles: „Grahwi herra kingib wabriku töörahwale 5000 rbl. Selle summa intressid saawad kaks kord aastas tublidele ja auusatele töötegijatele ära jagatud. Mis sa arwad, kallis Olewik, kas selle eest ei sünni „attah" anda? Kaks wõi kolm meest käisid rahwa nimel grahwi selle hää teu eest tänamas. Pärast sööma aega sai lauldud ja mängitud. Kella 4 ajal algasid wõidu jooksud, postironimised, potilöömised ja kotis jooksmised. See tuuris kuni kella 6ni. Kes wõidumees, see ikka midagi palgaks sai. Wõidud olid: laualambid, seinakellad, mütsid, ratikud, sukad, saapad, wihmawarjud jne. Kell 7 oli õhtusöök. Kell 8 hakas piduplats klete kirjuks minema. Kõiksugu wärwiga laternad pöleid risti ja põigiti platsi pääl kaswate teede ääres, auuwärawad ja auukirjad hiilgasid omas toreduses ning iseäranis kirju ja ukse oli teatriplats, kuhu juba rahwahulk koguma hakkas, sest kell 9 pidi eeskawa järel näitemäng algama. Enne seda mängis muusik natuke, ning kui see waikis, kerkis ka näitelawa eesriie wahe aja parast. Mängitud sai „Leie käsu pääle, herra leitnant." Mäng läks üsna ilusti. Pärast näitemängu algas tants. Kell 12 öösi lõpetati pidupäew lauluga: „Jumal keisrit kaitse ja!" Järelpidu kestis aga tantsuplatsil edasi, kuni teisel päewal pärast lõunat wihm tantsulustilised kodu ajas.

Tallinna rahapanga komiteele on neil päiwil kõrgemalt poolt telefoni asutamiseks luba antud.

— Tallinnas ilmuwa saksakeelse kuukirja „Nordische Rundschau" wäljaandmine on ülema trükiwalitsuse poolt ära keelatud.

— Tallinna tsensur Müller on ammetist lahti lastud ja tema asemele mag. Trunsmann Peterburi waimuliku akadeemiast pandud.

Narwast kirjutatakse meile järgmist: Üheksas lõikusekuu päew on Narwa linnale tähtjas. Sell päewal wõttis keiser Peeter I. Narwa linna Rootsi walitsuse käest ära. Seda päewa pühitsetakse jumalateenistusega küll iga aasta, aga tänawu oli Narwa linn sell päewal esimest korda lippudega ehitatud ja auutuledega walgustatud. — Pääle selle on mull weel tähendada, et selle saare nimi Suursaar (Großholm) on, kus Ilmarine selts oma aastapüha pidas, ja et aurulaewa nimi, mis pidulisi edasi tagasi wedas, „Alert" oli. Olewikus on need nimed wist ekslikult teisiti trükitud.

Mis teewad teised ajalehed?

Tartus, 15. lõikusekuul 1885.

Eesti Postimees soowib, et Eestlased kord ühist kirjakeelt hakkaksiwad kirjutama ja kõnelema. Praegu ei olla meil weel nii kindel kirjakeel, nagu näit. Prantslastel, Inglastel ja Wenelastel. — Teise juhtkirja hakatus „Eesti maakonnad waimu hariduse poolest" ütleb, et Liiwimaal üleüldse rohkem haridust olla, kui Tallinnamaal. Praegusel ajal jõudwat Tallinnamaa siiski mitmes tükis ka Liiwimaa järele.

Sakala on 14. skp. oksjoni pääl ära müüdud. Pakkumas olnud seitse meest, nende seas F. Feldt, ta praegune „rentnik", Raudser, Holstrest, Ainson, Jakobsoni laste eestkostja, Peet, endine koolmeister ja praegune peremees Wiljandi juures, Dr. Hermann, Eesti Postimehe toimetaja ning weel kolm teisi. Suurem hind pakkunud 300 rublani, kuna Peet ja Dr. Herm. [illegible]

800 rbl pakkunud. Peet pannud ühe rubla weel juurde ja saanud nii 801 rubla eest Sakala omale. Nüüd tuleb weel Peedi kinnitamine ülema trükiwalitsuse poolt ära oodata. Nii on Sakalal juba neli tähtsat olekut läbi tehtud: Esiteks üleüldine rõõmus wastuwõtmine ta ilmumisel, teiseks käre wastupanek ja elaw eestseismine, kolmandaks ta toimetaja suremine ja lehe wäljarentimine, neljandaks ta äramüümine oksjoni pääl.

Wirulaies kirjutab Kalewipoja seltsi kooliõp. seltsi kooli eesmärgist ja tähtsusest. Kalewip. seltsi pääpüüdmine olla Wenekeelt Eestlaste sekka wälja lautada, mida see kool ka tegewat. Seepärast olla ta rahwale wäga tähtjats ja ainus kool maal, kes õppijaid tulewasele wenekeelsele kreiskoolile ette walmistada wõiwat.

Saarlasest on tunda, et tema toimetus ühe noore mehe kätte on antud, et see lehte jõudu mööda tõstaks.

Kündja toimetaja J. Nebokat kuulutas hiljuti, et ta oma lugijatega kaubaajamist tahab ette wõtta. Nüüd kuulutab ta, et ta õmblusmasinatega ja — Prantsuse wiinaga hakatust teeb, ja esimest kaupa 5 protsenti ja wiimast 10 protsenti oma lugijatele odawamalt soowitab.

Die Heimath kirjutab: Endine Liiwi kuberneer sinator Schewitsch oli Aleksandri kooli asjade seletamiseks ja teadaandmiseks ühe komitee asutanud, kes nüüd praeguse kuberneeri all oma esimese koosoleku ära pidas ja ajalehe toimetaja hra Harry Jannseni esimeheks walis. Kõige päält jääb selle komitee ülesanne olema Aleksandri kooli rahalist kisimust läbikatsumise alla wõtta, milleks põhjuseks komitee ette kõik siia puutuwad aktid läbiwaatamisele on wõtnud. — See Eesti Aleksandri kooli komitee on Riias.

Lätimaalt.

Riia linnas on üks woorimees nr. 84 oma sõidu eest rohkem raha wõtnud kui õigus oli. Sõitja naesterahwas kaebas teda selle ja ta kõlwatu sõnade pärast kohtusse, kus teda kaheksaks kuuks wangi mõisteti.

Wenemaalt.

Kirjad päälinnast.

s. g. 17. lõikusekuul 1885. Paari päewa eest tuli üks hää sõber minu juurde ja ütles, mina olla laisaks läinud ja ei kirjutawat „Olewikus" enam midagi. Mina olin see kord tujukas ja ei wõinud — wõi parem ütelda ei tahtnud — temale selle pääle midagi wastata. Selle üle sai sõber weidi wihaseks ja lahkus minust. Et see mitte minu meele järele ei ole, sõbraga tühja asja pärast wiha pidada, siis wastan temale siin kohal lühidelt: Kord ilmus „Olewikus" hra Jaanisoni sulest üks kiri, mis ühe minu kirja wastu täis ja sellepärast minu arwates minu poolt wastust nõudis. Kui mina 11. heinakuul „Olewiku" toimetusesse wastuse sisse saatsin, siis jäi see „Olewikus" trükkimata. See ei olnud minu meele järele ja mina wõtsin ette edaspidi ajalehes kirjutamist koguni maha jätta. See, kallis sõber, on minu waikimise põhjus ja mitte laiskus, nagu Sina arwad. Nüüd aga, kus ma „Olewiku" toimetuse poolt teada olen saanud, mispärast nimetatud wastus trükkimata on jäänud, unustan ma oma ettewõtmist ja luban edaspidi nii palju kui minu aeg lubab jällegi „Olewikus" päälinnast teateid tuua.

— Keisri ihuarst Dr. Hirsch on Austria keisrilt Franz Josefi ordu suure risti auutäheks saanud.

— 1. heinakuuni on riigi sissetulek sell aastal 279¼ millioni rubla suur olnud. Wäljaminek tõusis aga ka 286,900,000 rubla pääle. Minewal aastal oli sellesama aja sees sissetulek 27¼ mil. ja wäljaminek 20⅓ mil. rubla wähem olnud.

Linda-asutuses (Suhhumis), heinakuul 1885. A. Ol. toim.! Palun wabandada, et Teile mitte waratsem ei ole kirjutanud, sest siiamaane töö ja toimetus põllul ja aias ei ole selleks mahti annud. Meie elame siin läbisti kaunis ilusaste, olgu küll, et mõnelgi hakatuses mõnda raskust kanda oli; sest pikk teereis on palju raha kulutanud ja siin on tarwis jälle loomasid muretseda, mis Eestimaal wahest pool muidu saiwad ära antud. Wiljad on meil tänawu ilusad. Odrad ja rukkid on juba lõigatud ja nisu wõib ka warsti lõigata. Kartohwlid on ütlemata ilusad, mida ju jürikuu lõpetuses wõtma hakati; kukurus ja tubakas lubawad ka rohket saaki, kui neile mõnda iseäralikku äpardust ei juhtu. Puuwilladest ei tea ütelda, sest neid ei ole keegi enne siin pidanud. Wiina- ja wiljapuid ei ole palju weel keegi jõudnud enesele muretseda, aga siiski, mis kellegil on, need rõõmustawad teda. Üks asi rõõmustab meid ikka, sest koledat ja surmawat külma tõbe ei ole siin näha. Ainukesed haigused, mis siin leida, on kõhutõbi ja üks külma tõbe sarnane haigus, mis keha rammestamisega ja päävalutamisega hakkab ja mõnel poole tunni ümber külma wärinad ihu üle ajab. Kõige rohkem kestab see haigus pool päewa, enamiste aga ikka 2—3 tundi. Surma neist haigustest ei ole kellegil karta. Linda-asutuses on ühe aasta jooksul 8 inimest ära surnud, 2 wana ja 6 last. Lapsed surewad leetritesse ja wanad rinnahaigusesse. Lehekuul tuli Suhhumi 47 perekonda Wirumaalt, enamiste kõik mõisa moonakad. Paljudel oli juba tulemisega raha otsa saanud ja siit ei saadud kohtasid ka enam. Neid wiletsaid oli üsna hale näha mööda Suhhumi uulitsaid kõndiwat ja luusiwat. Lapsed jooksiwad halasti ja kerjasiwad, kust tüki leiba saiwad. Wiimaks läksiwad kõik mööda Mustamere äärt laiali tööd otsima. Niisuguse wäljarändamise eest hoidku ennast igaüks. Keegi ärgu enne wälja rändagu, kui ta koht wälja wõetud ja ta ise oma silmadega seda näinud ei ole; muidu wõib kergeste õnnetumaks saada.

Politika ringwaatus.

Tartus, 21. lõikusekuul 1885.

Kaks nädalat on juba pea sellest ajast mööda, kui meie Riigiwanemad oma kõrgete saatjatega Austria keisril **Kremsieris** külas käisiwad. Auustatud lugijad on sellest juba minewa nädalises numbris lühidelt teatust saanud. Kõik wäljamaa ajalehed tõendawad nüüd seda, et meie Majesteedid sääl wäga südamlikult wasta saiwad wõetud. Nii on see kahe keisri kokkutulek siis kindel sõbrusemärk mõlema riigi wahel. Kui siin ka Saksa keiser puudus, siski ei kardeta, et see Wenemaa sõprust Saksa naabriga on lõdwendanud. Keiser Wilhelm ja Bismark oliwad juba enne keiser Franz Josefi ja krahw Kalnokyga koos, ja selles mõttes saab ka räägitaw wiimane keisrite koosolek ära peetud olema. — Wene Keisri perekonna Kremsierist lahkumise kohta telegrateeritakse Köln. Zeitungile: Lahkumine oli õige südamlik. Tsaar lahkus siit rõõmsa meelega. Enne ärasõitmist seisis Tsaar waksali ees, pojad tema kõrwal. Kõik lehwitasiwad jumalagajätmiseks. Ka Keiser Franz Josef, kes weerand tundi pärast seda Kremsierist ära sõitis, oli rõõmust liigutatud. Lõuna ajal wõttis Keiser v. Giersi enese jutule ja tõendas, et Wene-Austria sõbrus kindlamaks on tehtud. Ka Giersi näust paistis kõige suurem rahulolemine wälja. Lõuna ajal saiwad Giers ja Kalnoky Bismargi käest telegrammi. Giers wastas selle pärast lõunat õige pikalt ära. Wene minister v. Giers ise on ütelnud, et see koosolek üleüldise rahu kinnitaseks on ära peetud. Ka tüli Inglismaaga saada isamaa hääks lõpma. Seda kinnitawad wäljamaa ajalehed ka omalt poolt. — 16. lõikusekuul jõudsiwad Majesteedid hää terwisega õhtul kella 6 ajal piduehtes lehisewasse Kiiewisse. Igalt poolt paistsiwad auuwärawad, kaunid tulekirjad ja lipud wasta. Raudteel oliwad Majesteetisid suurwürst Peter Nikolajewitsch, sõjaminister Wannowski, sisimiste asjade ministeeriumi juhataja Durnowa, kindral-adjutandid Wojeikow, Trepow, Issakow ja palju muid ülemaid soolaleiwaga wastu wõtmas. Rahwas wõttis keiserlikka külalisi igalpool waimustawa hurraahüüdmise ja keisrilauluga wastu. Esmasp. 20. lõikusek. oli Keiser troonipärijaga sõjawäe harjutust päält waatamas. Sellsamal päewal sõitsiwad nad rahwa rõõmuhõiskamisel Nishni Nowgorodi kaudu Peterburi poole. Tulewa kord räägime sellest Majesteetide reisist pikemalt.

Inglise ajalehed katsuwad kõik ühel häälel Kremsieri keisrite kokkutulekut üsna tähtsuseta asjaks teha. Ühed põhjendawad seda selle pääle, et sääl Saksa keiser puudunud, teised jälle, et Ungarlased ja Poolakad midagi Austria ja Wene lepingust teada ei tahta, ja kolmandamad trööstiwad endid seega, et praegu midagi lepingut tarwis ei ole olnud. „Times" hüüab uhkelt: Mis wõiwad kaks keisrit ilma Saksa keisrita ära teha? — See hüüd on ka tõeste mõnda Saksa politikameest wähe mõtlema pannud, kas Saksamaa Austriaga üleüldse suurt sõbrust wõib teha, sest Ungarlased ja Tschehhid on ju wäga suured Sakslaste waenlased. Sell asjal on ka oma jagu tõtt juures, kui nende rahwaste tõsine nõuu oleks neist 8 mill. Sakslastest, kes Austrias elawad, wabaks saada, nagu mõned Sakslased kardawad. Suurt muutmist wõiks see wõitlus Austria riigile tuua, kui ta õnnetumal wiisil oma kuju muudaks.

Daanimaal on praegu 43 politika kurjategijat kohtu all. 10 neist on kuningat ja 3 ministrit teotanud. Teised on muul wiisil seaduse wasta eksides kohtu alla langenud. 2 ajalehetoimetajat on kuninga pilkamise pärast kuueks kuuks wangi mõistetud. Ka üks noor mees on sellepärast 4 kuuks wangi pandud. Ministri Estrupi üle on kolm ajalehe toimetajat laimdust tõstnud, mida praegu järele uuritakse.

Saksa ja **Hispaania** riigid wõidawad mõlemad enestele Maailmameres uusi maid ja asutusi. Nagu niisuguse asja juures tihti juhtub, on ka need riigid **Karoliina** saarte pärast Maailmameres nägelema läinud. See nägelemine on praegu kaunis käredaks läinud, nii et juba tüli karta on, kui teda õigel ajal ei suudeta ära lämmatada. Prantsuse ajalehed ässitawad weel omalt poolt ja teewad selle asja õige suureks. Nii kirjutab „France": „Saksamaalt on Karoliina saarte kaitsmiseks mitu wana puust sõjalaewa saadetud. Neid wõiwad Hispaania tugewad suurtükid soomuslaewadelt esimeste paukudega põhja lasta." Ehk küll kolera kodus igapäew umbes 2000 inimest hauda wiib, walmistab Hispaania maa siiski kõwaste oma laewawäge tapluse wastu. Nii ei ole siis sugugi hoopis wõimata, et wiimaks weel sõda Hispaania ja Saksamaa wahel lahti läheb.

Kool.

Kooliõpetajatele, kes mõnda saksakeelist kooli-ajakirja loewad, soowitame meie Dr. Dittese teadustist ja tuumakat kuukirja **„Pädagogium"**. Selles kuukirjas teewad kõrgeste haritud koolimehed kuulsa kaswatusteadlase Dr. Dittese toimetusel juba seitse aastat koolipõllul tööd, ja nende mõju on Saksakeele maades suurem kui kellegi teise seltskonna ehk ajakirja mõju. Dittese koolikirjad ei puudu ühelgi tublil koolimehel, olgu see tema sõber ehk wastane. „Pädagogiumi" kirjatükid ei ole mitte kerged lugeda, aga nad panewad kooliõpetajatele kõikumata teaduslise tee jalgade alla, ja just seda ongi tarwis, tarwis igale inimese õpetajale, tarwis ka Eesti koolmeistritele, kellel nii mitmesuguste talitustega rasket wõitlemist on. „Pädagogium" ilmub iga kuu ühe korra neljas kuuni wiies köidetud poognas ja saab postpoela all tellijatele kätte läkitatud. Puhas kirjutuspaber ja selge trükk. Telligu meie koolmeistrid seda kirja hulga pääle kokku. Meie tahame selle tuluja koolikirja lugemist meie koolmeistrite keskes seega kergitada, et meie teda ilma kasuwõtmata tellijatele otseteel kätte muretseme. Olewiku raamatukauplusses maksab „Pädagogiumi" aastakäik neli rubla wiiskümmend kopikat. Raha on tellimisega ära saata. Tellimise aeg on nüüd käes, sest „Pädagogiumi" aastakäik käib wiinakuust wiinakuuni.

4

Majesteetide II. reis Soomes.

Lauljad leidsiwad Majesteetide poolt palju lahket kiitust. Mitmed laulud saiwad nõudmise pääle kaks korda lauldud. Majesteedid awaldasiwad oma imekspanemist selle üle, et lauljad umbes 20 laulu ilma pilema puhkamiseta 2 tunni aja sees ette laulsiwad; nad küsisiwad mitme laulja nime järele ja rääkisiwad nendega wäga lahkelt. Laulukoori juhatajale ütles Keiser kätt andes: „Tänan südamest!" Lahkudes ütelnud Keiserlikud Majesteedid, et neil laua enam nii lõbusat õhtut ei olla olnud. — Esmaspäew 29. heinakuul hakkasiwad Majesteedid linna waatamas käima. Kõige esite mindi waeste haigemajasse. Seda teatas oberst Karamsini proua waeste haigemaja eestseisjale. Kella pool 12 ajal jõudsiwad Keiser, Keiserinna, troonipärija, suurwürstinna Elisabeth, suurwürstid ja muud saatjad waeste haigemajasse. Obersti proua Karamsin wõttis Keiserlikud külalised siin wasta ja näitas neile kõik ruumid haigete tubadest köögini läbi. Majesteedid oliwad haigete wasta wäga lahked, küsisiwad nende haiguse järele ja ka seda, kuidas neile haigemajas olemine meele järele olla jne. Üks wanem naesterahwas wastas Majesteetide küsimise pääle, et ta juba 6 aastat haige ja et temal sääl wäga hää olla. Lastetuba, mis sellesama katuse all, ei jäänud ka waatamata. Keiser Majesteet ise mängis wäikeste poisikestega. Haigemajas oli igalpool imelik puhas õhk, ehk küll palju haigeid koos oli. See puhtus ja hoolsus rõõmustas Majesteetisid wäga. Nad awaldasiwad oma imekspanemist ja tänu selle üle. Kui Majesteedid ära hakkasiwad minema, andis üks wäike tütarlaps Keiserinnale kena lillekimbu kaasa. — Keisri enese soowi pääle, näha saada, kui ruttu linna tulekaitsejad kutse pääle kokku saawad, löödi tulekahju kella Heleenauulitsas, kui Majesteedid weel haigemajas oliwad. 6 minutit pärast märgiandmist oliwad tulekaitsejad juba haigemaja ümber, riputasiwad oma redelid maja külge ja hakkasiwad katusele ronima. Pritsimehed ruttasiwad merekaldale, kuhu Keisri Majesteet, troonipärija ja suurwürst oli waatama läinud, kuidas pritsid tööle pannakse. — Pärast lõunat kella 2 ajal käisiwad Majesteedid kõigi eneste saatjatega Wene gümnasiumi waatamas. Siit läksiwad nad sõjawäe hospidalisse, kus Dr. Winter neile kõik ruumid ära näitas. Ka siin kõnelesiwad Majesteedid haigetega armulikult. Keiserinna tundis haigete seas ühe soldati ära, keda ta Lappenrandas (Willmannstrandis) oli näinud, ja küsis temalt, kas ta haiguse paremaks oli saanud. Endine kui ka nüüdne hospidali eestseisja tutwustati Majesteetidega, ja need kõnelesiwad nendega armulikult tükikese aega. Ka siin oliwad Majesteedid haigemaja puhtuse ja korrapidamisega wäga rahul. — Kasarmusse sõitsiwad Majesteedid lahtises tõllas, Keisril Soome kaardiwäe kindrali munder ja Keiserinnal walkjas kleit seljas. Wärawa ette jõudes jäiwad Majesteedid seisma, kus korra järelwaataja ohwitser leitnant Alfthan neile kasarmu olekust aru andis. Kasarmu õue ja ruumid käidi kõik läbi. Wene-Türgi sõjas langenud seltsimeeste auuks seatud mälestussamba juures küsis Keisri Majesteet endise kaardiwäe ülema käest järele, kui palju kaardiwäe ohwitseerisid ja soldatid wiimases Wene-Türgi sõjas langenud jne. Siis sammusiwad kõrged külalised Wene kasarmusse ja Wene hospidalisse. Siin oli üks laps haigete hulgas, kes raudteel teise jala kautanud. Keiserinna Majesteet käskis tema woodi ees armulikult, et õnnetumale lapsele tema rehnungi pääle kunstlik jalg tehtaks ning waest last Keiserinna kulu pääl ülesse kaswatataks. Siit läksiwad Majesteedid oma kõrgete saatjatele esite uuesse, siis wanasse kliinikusse. Selle tee pääl juhatasiwad neid mõlema kliiniku jauskondade professorid ja näitasiwad neile kõik tähelepanemise määrt haigused ja paranduse abinõud ära. Kõrged külalised waatasiwad seda kõik suure tähelepanemise ja hää meelega päält ning kõnelesiwad haigetega wäga armulikult. — Wahe ajal oli rannas kõik Majesteetide Helsingist ärareisimiseks walmis pandud. Sadama trepp oli punase kalewiga kaetud, ligikond kirjude lippudega kenaste ära ehitatud, sõjawäge salkade wiisi rengi seatud, sinati liikmed ja kõilide tsiwiil- ja kroonukohtute ning asutuste päämehed kokku kutsutud. Sadama sillal seisis lootsik „Derihawa" walmis Majesteetisid laewale wiimas. Äraminek tuli siiski warem kui oodeti. Sellepärast jäiwad ka mõned kõrged ammetnikud hiljaks sinna tulema. Kell käis 10 minutit 5 ees, kui Majesteedid igale poole sõbralikult teretades lootsikusse astusiwad ja waimustatud hurraahüüdmisel ja keisrilaulu laulmisel kaldast ära sõudsiwad. Laewa pääl tõmmati keisrilipp üles, kuna ta palee pääl maha lasti. Laewa muusikakoor mängis Majesteetide laewale jõudmise ajal keisrilaulu. Jälle kihas merelahe täis sõiduriistu uudishimuliste waatajatega. Nende seas oli üks wäike aurulaewake üliõpilaste lipuga, mis Derihawa kannul käis. Suur lillekimp walgete ja siniste lintidega ning selle kirjaga: „Suomen Ylioppilaskunnalta" (Soome üliõpilaste seltsilt) oli kõrgel ülewel näha. Kui Keiserinna Majesteet seda nägi, käskis ta üht „Derihawa" lähedal olewat laewakest lillekimbu kätteandjat säält ära tuua. Üliõpilaste esimees magister Kallio ja laulujuhataja O. Mehhelin tuliwad Keiserliku laewa pääle, kus Kallio mõne Rootsi keeli sõnaga lillekimbu Keiserinna Majesteedi kätte andis. Keiserinna tänas Daani keeli lillekimbu eest Kalliot ja Mehhelini laulude eest. Keiser ise tänas Wene keeli lauljaid südamest. Kui wõerad oma laewale tagasi oliwad jõudnud, kõlas nende laewalt keisrilaul ja paar teist ilusat laulu. See oli üks pilt täis elu ja ilu, mis siin silm nägi. Kaldad oliwad paksult inimesi täis ja õhk wärises mängu, laulu ja hurraahüüdmise kajast, mis kord siit, kord säält pilwini helises. See häälerikkus oli nagu lõpmata suures templis, kus sadanded suud wägewa muusikaga ühes suurt kiitusjelaulu laulawad. Kell kolm weerand kuue pääl winnati „Derihawa" ankur üles ja laew hakkas pikkamisi kõrgemale merele purjutama. Kõrged külalised seisiwad laewalael ja lehwitasiwad rätikutega Jumalaga jätmiseks linna poole, mille pääle werstade laiusest lahest ja linnast tuhatsuulise hurraa hüüdmisega wastati. Kui Keiserlik laew Sweaborist mööda tosutas, paukusiwad kindlusest Jumalaga jätmiseks suurtükid õhku wärisema pannes. Warsti oliwad kõrged külalised ka paksu suitsu taha kaldalt waatajate silmist kadunud. — Sell wiisil lahkusiwad Keiserlikud külalised Soomlaste päälinnast, mis neile armsaks külaskäimise kohaks on saanud. Soome kindralkuberneer on Keisri Herra soowi pääle Soomemaa sinatile ette pannud, proua Fontelli maja Lappenrandas kroonule ära müüa. See maja on nii wäga Majesteetide meele järele olnud, et nad selles Lappenrandas külas käies elada soowiwad. Sellest kohast on Keiser ise mitu päewapilti enesele laskmud walmistada. (Trs.

2

Wiimne katse.

Wahtmeister oli õigust rääkinud. Politseimeister oli tõeste wäga hää inimene. Nõnda, kuida üteldakse, wa' tubli mees ja rõõmus poiss. Ta oli praegu lõunalaualt tulnud ja oli kõige paremas tujus. Sääl ei wõinud loomulikul wiisil sarnase piltiluja naesterahwa külaskäik tall just mitte wastu meelt olla. Sellepärast laskis ta noort iludust waewalt 5 minutit eestoas oodata. Kohe tegi ta järelekuulamise toa ukse lahti. Kui kaebataw talle silma puutus, käis rõõmus naeru juga ta näu üle. Kus inimene iga päew ainult woorimeeste, taskuwaraste, kaardimängijate, leitud koerte, kautatud wihmawarjudega jne ümber käib, siis on niisugune juhtumine üsna soowitaw wahetus. Politsei ammetnik terwitas naesterahwast sõbralise naeratamisega.

„Palun sisse astuda. Ärge kartke midagi, ega ma inimesesööja ei ole."

Politseimeister andis käega märku, et sissetulejad istuma pidiwad.

„Noh, mis asi Teil õieti ees on?"

Noormees tõusis istmelt üles. Neiu tegi sedasama. Mõlemad rääkisiwad mõni sekund ühe korraga.

Politseimeister: „Palun mitte ühtlasi rääkida. Mitte kõik ühekorraga. Igaüks omal ajal! Kes on kaebaja?"

Noormees: „Mina!"

Neiu: „Mina!"

Politseimeister (wahtmeistrite wastu): „Kes oli, kes Teid tarwitas?"

Wahtmeistrid: „See herra sääl."

Politseim.: „Mu herra, Teil on sõna. Rääkige."

(Naesterahwas istub meele äraheitmisega, noormees teretab auupaklikult.)

Noormees: „Herra politseimeister! Kas Teie olete ka juba armastanud?"

Politseim.: „Ma wõiksin Teile selle pääle küll wastata, et see Teile midagi ei puutu, aga ma ei punasta mitte ütelda, et mu süda mõnda korda juba on rääkinud."

Noormees: „Siis wõite küll arwata, mis ma olen pidanud kannatama. Umbes kahe kuu eest — ma olin parajast raskest haigusest toibunud — soowis tohter mulle õhuwahetust ja meelelahutust. Ma elasin seekord Põrgu uulitsas. Ma „tõmmasin" seepärast Paradisi uulitsasse neljandama korra pääle, — sääl on trepi ots, kõrgemale ta enam ei lähe. Mu kõige suurem meele hää oli nüüd iga hommiku akna pääl koidutõusu tähele panna."

Neiu: Aga ka minu tõusmist, auustatud herra. Koidukumaga oli tall liig wähe tegemist! Juba kaks kuud aega ei wõi ma enam oma aknaid lahti teha ehk kardinaid üles tõmmata, ilma et selle inimese silmitsemise asjaks ei peaks olema.

Noormees: See on tõsi! Seda tõendan ma ka omalt poolt. Aga — minu arstid soowisiwad mulle meelelahutust! See on minu wabandus Nega mööda sai akna juures istumine mulle tarwituseks ja kindlaks kohuseks. Ah, misugune imeilus waade . . ."

Politseim.: „Lühemalt, lühemalt, noormees. Ma mõistan Teie waimustust, aga seadusel on oma kindel piir.

Noormees: Mina jätsin oma senniaegsed harjunud katsed kõik maha. Lukutasin ennast oma kambrisse ja elasin ainult temale! Kui ma oma katseid, sinna minule kinni pandud waenulise müüride taha tungida peaksin jutustama, siis peaks selle juures kõige parem pää kirjuks minema. Minu kirjad? . . . Neid tehti mu enese silma all akna pääl pihuks ja põrmuks. Minu lilled? . . . Ilusad, wärsked, õrnad kui ta enese huuled, neid nägin ma hoowi pääl pühkmehunniku otsas wedelewat.

Politseim.: „Waene noormees!"

Noormees: Muidugi, waene noor mees! Isegi kohtul on minuga kaastundmist, mis mu kurwa südant jahutas. Pea saab minu haua kiwi pääl kirjutatud seisma: „Siin puhkab üks waene noor mees, kes armastuse kätte suri. Ta liigutas küll üht politsei ammetnikku, aga mitte teda, keda ta armastas!"

Politseim.: Wõtke nüüd kord kaebtus käsile!"

Noormees: Olengi ju selle juures, hra politseimeister. Warsti, silmapilk . . . Tema teendrid? Ma tahtsin neid enam kui

sada korda oma nõusse ahwateleda, aga wiletsad toapoisid toppisiwad raha tasku, ilma et mulle musta küüne wäärt abiks oleksiwad olnud. Tema uks? see seisis kinni kui kitiga. Enam kui tuhat korda olen ma walsriidis selle taga koputanud, aga asjata! Ekspressina kandsin ma ta käekotti ja peksin põrandu tekkisid. Uulitsapühkijana tegin tall tõllaust lahti, ilma et kordagi temaga oleksin rääkida saanud. Ma pidasin teda ikka ja alati südames ja silmas.

Politseim.: Oi taewas! Küll olete talle siis aga ka koormaks olnud.

Noormees: Tõsine armastus ei pane sarnasid tühje asju tähelegi! Jah ma käisin ta kannul ikka ja alati. Täna hommiku kuulsin ma, et ta sellest korterist ära minna. Sääl kippus mull meele äraheitmine pääle. Ma tõutasin püha wandega, et ma enne päewa loodet oma tundmusi pean awaldada saama, pean ära ütelda saama, mis senni mu südame pääl seisis! Ta tükkas mind eemale; ta ei pannud mind tähelegi; ta ei tahtnud minust midagi teada, nii täna kui eila, kui tunaeile, kui ikka ja alati. Juba kartsin, et ta mull jälle kadunma läheb; sääl kadus mull julgus, mõistus: ma olin päris pöörane ja — lasin teda kui warast nüüd siia tuua!"

Politseim.: Selle mehe truuwid ei ole enam õiged.

Noormees: Ruttu tegin ma selle plaani. Ja kuida ise näete on ta mull korda läinud, sest mull on wõimalik olnud kõik südame päält ära rääkida. Mu wiimne katse oli wägiwald. Teie käsu alused tuliwad mulle appi. Tuhat tänu neile ja Teile selle eest.

(Politseimeister waatab naesterahwa otsa; see waikib häbelikult.)

Noormees: Palun auustatud politseimeistrit protokollile juurde lisada, et ma 25 aastat wana olen, päälegi üksik poeg ja jõuaka inimeste laps; et meie perekonnawapp kolm ristikheina lehte ja kahte oda näitab; et mull T. linnas wäike wõeraste maja ja P. linnas kaubakoda ja et ma auustatud neiule oma kätt pakkudes kõik tema jalge ette panen!

Politseimeister naerab.

Neiu naeratab. — —

Pühapäewal kuulutatakse esimest korda ja kuida räägitakse, saada tõisel pühal weel kats korda maha üteldud ja siis — hõissa pulmad!

Kelleste herrased.

Th. H. Panteniuse romaan.

Arwustusline kirjeldus.

Tõe poolest sõda ei olnudki. Aga seda ei teadnud herrased ega nende sulased. Sellepärast wõis lahkumise pilli ka oma jagu kuulda. Nii näituseks juhtus koguni halenaljakas lugu Stahlbiterite mõisas. Sääl oli kõik küla kokku jooksnud sõtta minejaid imestama ja halatsema. „Kaspar ja Madis oliwad wanad raudriided oma palju keha üle ajanud ja waskkübara pähä pannud ning jõiwad nüüd, puusadeni ulatawate säärtega saapad jalas, tõine tõise wõidu julgust. Maa tõugu ratsamees jälle kopit'es moonawankri kallal, kus aga palju muud näha ei olnud kui õllewaatisid, kuna sõjamehe eit hoowi nurgas istus ning nii haledaste pilli lõi, nagu saadetaks ta poeg otseteel wõllasse.

Kui Kelleste omad õue pääle sõitsiwad, tisendasiwad kõik muud suud waljuste, kuid Madist Kasparit käskisiwad hobused ette tuua. Kui hobused toodud, — ega nad maidad sõja tarwis olnud koolitatud, oliwad ju senni aina tõlla ees sõitnud —, hüppas Madis esite selga, aga kukkus tõine poole jälle maha. Kõigil säält talu rahwal tõusiwad juuksed pääs püsti, aga tõiste pere omad — Kelleste ratsanitud — pahwatasiwad laia lõuaga naerma. „Wana pagan wõtku ja wiigu su elusalt!" wandus joodik Madis ja andis tallipoisile tulise kõrwalopsu. „Sa sarwiline ei ole sadularihmu 'õwaste kinni sidunud!" Ise komberdas ümber hobuse, et lõdwalt seutud rihma kinnitada. Aga kuhu ta pääsis? Elatanud peremamsel, wana paks Regiina, kahmas tast älitsealt tahe käpuga kinni. Senni kui ta silmaterake õlut jõi, oli wana piiga oma südamewalu waigistada jõudnud, aga nüüd, kus mehike sadulast maha sadas, märkas mamsel, mäherdused kardetawad lood ta kallikest sõjas saawad ootama ja siis ta ei hoolinud enam auust ega häbist, waid kisendas kui meeletu: „Joosep ja Maria! Madis, kulla Madis, ära sõida! Kõigi pühade meeste ja naeste pärast, kulla kallid preilisesd, ärge laske teda mitte sõtta minna! Ta on hulljulge. Ma tean ja tunnen teda läbi. Ta tahab ikka keskelt läbi tungida. Ja siis nad lööwad temale pähä ja ta kukub hobuse seljast maha ja on surnud kui puunott." „Kas sa kasid eest, peletes!" käratas Madis. „Mina olen sakſa sõjamees. Kas siis keegi mulle appi ei tule, et ma sest naese narust lahti pääsen ja hobuse selga saan?" Ja tuldi appi. Kelleste kannupoisid paiskasiwad saksa sõjamehe mõne korra põigiti üle täku turja, tunni ta purjus pää põrutamisest pisut selgemaks sai ja siis nad seadsiwad ta sadulasse, kuna naesed peremamselile appi läksiwad. Aga junkrud naersiwad nii, et lõhki tahtsiwad minna ja nende naer ajas preilidegi huuled muigutama. Senni oli Kaspar ilma õnnetuseta oma hobuse selga roninud, kuna tema maa tõugu seltsimees oma ruuna kukil mööda õuut sinna tänna nelja laskis, nagu ei suudaks ta oma neljatõistkümneaastast sälgu paigal hoida. Muudkui nõõ! ja wärawast wälja.

Rõngus leiti juba Rannu, Kongota ja Kawilda Thedingsheimid eest; niisamuti Taubed, Anrepid, Maidlad ja mõned muud. Tõised jõudsiwad alles õhtuks ehk wast tõisel hommikul sinna. Küll oli aga see kirju kari! Suured herrad tuliwad oma poegade ja onupoegade keskel ja terwe parw kannapoisia taga. Tillukeste mõisate herradel polnud muud kaasas kui kõigest üks kannapoiss ja seegi tihti maa tõugu. Mõnel polnud sedagi ja tuli nagu ühehobuse woorimees mõisnikkude lipu alla. Sedasama wiisi oli ka sõjariistadega lugu. Mitmel oli püss kaasas, mida raha eestki ei wõidud lahti lasta. Oli ju mitu mitu aastat rahu olnud ja püssi lukud ära roostetanud. Wähe oli neid mõisnikka, kes oma noores eas mõne wõera kindrali all oliwad teeninud. Sellepärast oliwadki Saksamaalt toodud sulased hirmus upsakad oma herrade wastu. Nende meestega, kes püssirohu suitsu noorest saadik oliwad nuusutanud, oli nimelt junkrutel palju tegemist. Kui kõik kokku jõudnud, hakati edasi minema. Kust sõjawägi läbi läks, sinna kogus rahwast penikoorma kaugusest kokku nagu imet waatama. Ja kus õhtul peatati, sinna tuli inimesi kokku just kui laadale. Ega õllelegi armu ei antud. Oli ju hobustel seda kergem wedada, mida enam õlut oli ära joodud. Ja torupilli helinal jänнати wõi kas öö läbi.

Nii oli sõjakäik. Ei nähtud waenlase waimugi. Kõik see Preisi merewäe jutt oli rahwaroomatust wõetud. Ainus asi siis, mis selles suures sõjes ära walati, oli õlut, mis mehe moodi waatidest wähenes.

Wahe ajal aga ja waatamata selle sõja kommeti pääle oli pääpiiskopp ordumeistri meelewalla alla sattunud ja see saatis ta Smilteni lossi wangi, kuna piiskopi enese loss paljaks riisuti.

Kaheksas päätükk.

Kommeti sõjast wiib meid luuletaja kuumal heinaajal lehkawale Kelleste aasale ja näitab, mill kombel nobe Bonnius ertsa Barbaara südant katsub käpata. Meie näeme preili laua otsas istuwat ja kuuleme tema ees seiswat Bonniust nii westma: „Ma pean uueste kinnitama, et see seda wiisi hää oli. Oleks herradel tõeste saksa sõjameestega tegemist tulnud, ma arwan, wähe neist oleks koju tagasi saanud." „Aga nad on ju wahwad mehed?" „On küll, preili, aga kas koer sellepärast ju karjahile kõlbab, et ta tüli loom on! Sõdimist peab õpitama, aga Liiwimaa herrad on kõigest õllekannudega sõdima õppinud." „Siis teie arwate tõeste, et onu ja junkrud kohe ju teadsiwad, et waenlast maal ei olegi?" „Tõendada ei taha ma seda mitte, aga kirikherra jutustas mulle, et preili wend mulle ütelnud: „Nende waenlaste nimi, kelle wastu meie läheme, on hülged, ja külap me neist jagu saame." Pääle selle arwan ma, et meie junkrud, kes ju weel kunagi werd ei ole näinud ega kuskil püssirohu haisu nuusutanud, muidu nii rõõmsa meelega ei oleks teele läinud. Sõtta minnakse tõsise meele ja tõsise näuga." Barbaara läks weripunaseks ning waatas maha. „Ma pole paraku mitte sõjameeste seas üles kaswanud ja tean sellepärast, et ka kõige wapram sõjamees, kui tule ette läheb, omas südames „Issand heida armu" palub. Sellepärast on minu mõte see, herrad teadsiwad juba siin, et nende tants mitte Preisi hertsogi ratsameestega ei pidanud algama, waid Ungerni ja Ütsküla preilidega. See oli ka hää. Teie teate, kui wäga ma meie junkrut armastan, aga kudas wõib keegi wahwa sõjamees olla, kui ta mitte wapraste juuagi ei jaksa? Mis siis, kui junkrule just siis päävalu pääle tuleb, kui waenlane kallale tormab? Kes tõeste süda sõjameesteks tahab olla, sell peab keha olema kui teraisest, et ta ööd ja päewad, wihma käes ja kuuma päikese all, tuule ja tormi keskel ühte wiisi wõideldа ja sõdida wõib." Barbaara näris heinakõrt ja wahtis eemale. „Meie armas junkur oleks endisel ajal tubli doomherra wõinud olla ja pärast weel paremaks piiskopiks saada, sest ta on üks wäga õpetatud noorherra ja tall on süda sees kui kuld, aga õiget sõjameest tost ialgi ei saa." „Kust see siis tuli, et teie sõjameheks ei heitnud, Bonnius?" „Oleksin südamest seks heitnud, preili, aga ma olen oma õndsale emale pidanud tõutama, et ma oma käe mõõgast eemal hoian. Aga nüüd pean oma eluaja sule käes pidama ja sellega leppima, et junkrud üle õla mu pääle waatawad." „Kas nad küll ei ole lahked teie wastu?" „On küll, wähemalt meie junkrud, aga kas see sellepärast mulle teadmata on, et nad omas südames mind mitte sulasest paremaks ei pea, sest et ma mitte mõisniku soost ei ole. Ja nüüd, waadake mu otsa, preili, kas ei sünniks mulle raudriie ja waskkübar niisama hästi kui teie tädipojale?" Silmapilkmiseks waatasiwad Barbaara silmad noormehe pääle, aga pöörsiwad ruttu tema põlewate pilkude eest tõisele. Tal polnud tarwiski Bonniuse otsa waadata, ta teadis isegi, et ta oli terwe ja tugew mees kui maal. „Preili, uskuge mu sõna, oleksin mina junkru Celerti asemel, ei mina läbeks kodus isa mõisa pääl oma aega tantsu ja joomisega wiita, waid minu täkk tantsiks sääl, kus piitsad plaksuwad ja mõõgad praksuwad. Ja kui mitte seda tõutust ei oleks, ma oleksin ammugi haugunud nõmme pääl ehk jälle lahingi platsi pääl oleks mull mõisniku wapp ära teenitud, mis mulle kättis miize laasa ei antud. Aga see tõutus, see tõutus! Ma olen kui köidikutega seutud. „Bärbike, sa pead tulema, meie läheme koju!" hüüdis Mannike. Barbaara kargas maast üles ja ruttas proua Katarina juurde. Bonnius käis tema kõrwal. Ta ei lausunud sõnagi, aga Barbaara meelest oli nagu hingaks ta raskeste. „Waene, waene mees!" mõtles neiu.

(Järg tuleb.)

Kirjad ja sõnumed Tartust.

Selle poolaastaga on 203 uut õppijat Tartu ülikoolile juurde tulnud. Neist õpimad 38 õpetajaks, 25 seadusetundjaks, 67 arstiks, 26 apteekriks, 11 wana keeletundjaks, 2 tõetteadlaseks, 6 politilise õkonomia ja arwustiku tundjaks, 6 ajaloo tundjaks, 4 mathematikuks ja 9 keemitseiaks. Pääle nende studeeriwad weel 3 elajariigi teadust, 1 füsikat, 1 õkonoomiat ja üks wõrdlewat keelte teadust. Nii oli siis üliõpilaste arw 17. lõikusekuul kõiges kokku 1685 (minewal aastal 1589).

Ilmad on see aasta jaaniaegest põuast saadik ikka wihmased olnud. Arwa on mõned päewad ilma wihmata mööda läinud. Mitmel pool on see pikaline wihmasadu weel enamgi kahju teinud kui endine suur palawus ja põud. Meie põllumeeste nääd läheksiwad wististe palju rõõmsamaks, kui nüüd ka kord jälle kauem kuiwa aega tuleks.

— Meie linna tunninäitaja raekoja tornis puhkas siia maale surnud. Nüüd on ta suwuni omneti kord oвas ja kellalöögid kuulutawad kaugele läbi lugise niiske õhu aega wana wiisi. Kaugu ta nüüd õige hästi!

— Tartu Saksa näitemängu juhataja A. Winkler saada, nagu N. D. Z. teatab, talweks Mitawisse minema näitemängusid etendama.

Kirjawastused.

1032. usc. Kui see aga ka nõnda on. 1033. „Rannaline". Segane. Ei wõi aru saada, mis Teie soowite. 1034. Mull. Muist on juba enne Ol. Lehes olnud. 1035. Tdr. Teatuse eest tänu! Salmik rimi poolest wigane. Kui aga saame, ehk wõime tast midagi teha. 1036. H. R. W. S. Kui säälsed noored mehed nii suured kõrtsi sõbrad on, siis ei saa see suurt kahju tooma, kui nende pahaid tegusid tõiste kõrwade ette kanname. 1037. s. g. Lehes. Sõbr. terw.! 1038. p. g. Jänuga lehes. 1039. Eris. Tänu ja sõbr. terw.! 1040. prt. Palume wabandada, et pisut lühendasime. 1041. Kirj. Teatuse eest täname. Kõrtsiolu poolest on Teil siis küll paha lugu. Oleme sellest ju kirjut. 1042. p. g. Sell toonil ei sünni. Kingitus mõnus, aga peame seda enestele teada. 1043. A. P. T. Seletus õige. 1044. R. S. T. Rääkige sellest õp. W-ga. 1045. A. R. J. Kiri läheb. 1046. A. S. W. „Muutmata" ei sünni, muuta Teie ei luba. Mis nüüd? 1047. W. Hirmus pikk! 1048. J. E. A. Sahame soowi täita. 1049. „Siamus". Ei sünni lehte. 1050. J. R. S. J. Waikime sellest weel! 1051. sg. Soow sai kohe täidetud. 1052. Ra. Suuri tänu suure kirja eest! 1053. H. W. H. Käes. 1054. H. J. R. Kiri läks. 1055. Kant. Kiri 24. heinakuust käes. Tänu niisuguste sõnumite eest, mis ainult meie teada jääwad! 1056. A. P. U. Käsikiri läbiwaatamisel. 1057. J. L. Selle näitemängu andsime Wanem. näitlejate kätte.

Дозволено цензурою. — Дерпть 27. Августа 1885 г.

Uuemad sõnumed.

Tartus, 26. lõikusekuul 1885.

Tartu wäljanäitus, mis laupäewal awatud sai, on loomade ja põllutöömasinate poolest õige rikas, kuna näitehoone märksa lagedam on kui endistel aastatel. Pühapäewal oli wäga palju rahwast teda waatamas, kus õige rohkeste auuhindasi wälja jagati. Täna on lõpetus. Ligemad teatused anname tulewakord.

Wanemuises mängiti laupäewa õhtu „Kornewille kellad" ja pühapäewa õhtu „Preciosa". Saal ei jõudnud mõlematel õhtutel inimesi ära mahutada. Uus laulumäng läks paremine, kui seda oleks tema raskuse pärast wõinud oodata. Ka mõned Saksa näitemaja liikmed oliwad waatama tulnud, kuida meie naitlejad niisuguse tükiga walmis saawad. Sellest tükist tulewakord pikemalt.

— Kuida kuulub, tuleb uus kuberneeri herra, kes Riiast maale sõitnud, sell nädalal Tartusse.

Liiwi kuberm. ajaleht awaldab järgmise teadaandmise: Herra ja Keiser on 26. heinakuul s. a. kõigekõrgemalt käskinud neid seadmusi sõumepääl täita, mis segatud abielu kohta seaduseto gu 10. jaus päätükk 67 on antud.

— „Riibiki Westn." teab ütelda, et Lutheruse usu maakoolide pärast ministeeriumis ei ole nõuupidamist olnudki, mille järele need rahwahariduse ministeeriumi alla langeksiwad.

— Kõhutõbi Tartus on kergelt mööda läinud. 12.—18. lõikusekuuni on siin 20 inimest, nagu N. D. Z. teatab, haigeks jäänud, kellедest keegi ära ei ole surnud.

Inglise saadik Wolff wiibib praegu Konstantinopelis ja peab sääl politikameestega koosolekuid.

— Kuratori herra Kapustin on neljap. 22. skp. Pihkwa kaudu Tartusse tagasi jõudnud.

Kuuramaa abikuberneer kammerherra Manjos on kõigile Kuuramaa linnapäädele käsu annud sest ajast saadik kubermangu walitsusega oma asju Wenekeeli ajada. Kõik ammetnikud linna ammetlistes kohtades peawad puhtaste Wene keelt mõistma.

Keisrite koosolekust Kremsieris räägiwad Saksamaa ajalehed suure rahulolemisega. Need asjad, mis sääl läbi räägiti, ei olnud juhtumise kaupa jutule tulnud, waid ammugi juba selleks kindlaks seatud punktid politika küsimustest. Muidugi ei ole seda kindlaste teada, aga Saksa politikamehed arwawad, et need läbirääkimised üsna nende sarnased olnud, mis Bismark ja Kalnoky eneste wahel enne seda pidanud. Wene ja Austria Keiser on Saksa keisrile telegrammi saatnud ja temale teatanud, et sellest koosolekust terwele Euroopale rahu loota olla.

— Kaugel Hommiku-Siberimaal Wladiwostoki lähedal Nagasaki linnas on kolera liikuma hakkanud. 80 haigest on juba 49 ära surnud.

— „Riibik. Westn." teab ütelda, et kõigis Saksakeelistes koolides Tartu õppekonnas edaspidi Wenemaa geograafia Wenekeeli peab õpetatud saama.

Soomemaa päälinnas Helsingis on 2 kolerahaiget inimesi kliinikusse toodud. Haigus olla kodune kolera.

Telegrammid.

Peterburis, laupäewal 24. lõikusekuul. Neljapäewa õhtul on Keiserlikud Majesteedid troonipärija, suurwürst Georgi ja tõiste lastega wäikema saatja hulgaga „Derschawa" pääl Taanimaale reisinud. „Derschawa" seltsis läksiwad ka weel „Zarewna" ja soomuslaew „Peeter Suur".

— Sisemiste asjade minister abil Turnowal oli õnn olnud keisripaari Kiiewist kuni Peterhofi saata.

Kiiewis, reedi 23. lõikusekuul. Kiiewi linna wolikogu wõttis nõuuks linnamaja saalis Keisri Majesteetidele ja kõigele keisrimajale kiitusetaulu laulda ja eestpalwet teha ning tänukirja Kiiewis käimise eest walmistada, Kiiewi elanikkude kõige truumate riigialamata tundmust awaldades. Protokoll saab kuldtähtega kirjutatud ja linnamajasse wälja pandud. Otsus wõeti waimustatud huraahüüdmisega wasta.

Wastutaja toimetaja ja wäljaandja A. Grenzstein.

Uued walmid

raamatukogud

wäikene 25 rubla
keskmine 50 „
suurem 75 „

on igal ajal saada

Olewiku raamatukaupluses.

Et nüüd juba tulewase aasta algusel linna wolinikkude walimise walijate lehti hakatakse walmistama, siis saawad

I. linna walitsuse seaduse art. 17. punkt 4. põhjusel kõik need, kes walimise õigust enestele soowiwad, aga linna maksusid weel ära ei ole maksnud, seeläbi üles kutsutud, oma maksud hiljemalt 10. Oktobriks s. a. ära maksta, ehk muidu jääwad nad walijate lehtede toimetuses tähele panemata.

II. saab seeläbi kirjanikkudele teada antud, et 1885 aastane kirjanikkude maks 6 rubla kõige hiljemalt 10. Oktobriks linna kassasse peab ära makstud saama, kui nad maksmatal korral mitte oma hääle õigusest ei taha ilma jääda. Need aga, kes oma kirjanikkude maksud mitte igakord seatud ajal ei ole ära tiendanud, wõiwad ainult siis walijate lehtedesse üles wõetud saada, kui nad oma maksmata jäänud raha aastalikult 6 rubla wiisil järele maksawad. Neil kirjanikkudel aga, kes ennast 1885. aastal esimest korda walijate sekka üles wõtta tahawad, on Läänemere linnade walitsuse seaduse art. 17. punkt 4. põhjusel isesugused tingimised ees: nad peawad oma kirjaniku seisuse üle otsust andma ja peawad wähemast 2 aastat Tartus elanud olema, kui ka nimetatud ajast mõni päew mujal ära elatud on.

Tartus, linnaammet 24. lõikusek. 1885.

№ 868. Linnapää: G. v. Oettingen.
Linnasekretär: M. Stillmark.

Kõiksugused

naesterahwa kübaraid

wildist, willast ja plüüsist saawad mitmes wärwis ilusaste ja odawa hinnaga walmistatud. Hääduse eest wastatakse. Säälsamas parandatakse ja wärwitakse ka wanu kübaraid uue moodu järele.

A. S. Eggert,
Riia uulitsas nr. 8 Laakmanni majas.

Uurmaker **J. Leppik,**
Laatsareti uulitsas nr. 16.

Teatan sellega oma wana ja uue sõbradele, et mu uurmaakri töötuba nüüd Laatsareti uulitsas on. Töö hind: karwwedru 50 kop. kuni rubl., ülesköänamise wedru 40 kop., klaas 10 kop., uuripuhastamine 50 kop., seinakella 30 kop. Säälsamas on ka üks harmonika orel odawalt müüa.

Tartu Ajuri Selts.

Esimesel Septembril kell 3 pääle lõunat

sõidetakse Kwistentaali juures lootsikutega wõitu.

Wõidu wäljal on:

1) 2 Inglise nelja ajuriga kiirpaati,
2) 2 Inglise nelja ajuriga ja tüürimehega wenlootsikut,
3) suur sõit 8 mõlalise paadiga „Tartu",
4) kalameestemäng nelja tawalise paadiga,
5) kuue poisikese sõit künaga
6) wõidusõit 8 lihtsa lootsikuga } wõiduhinnad Ajuri seltsist.

Piletite hinnad: Istekoht 60 kop. ja seisukoht 20 kop.

Sõit aurulaewaga sinna ja tagasi 20 kop.

Wõidu sõidu piletit on nimetatud päewal päält poolt puusilda aurulaewa juurest saada.

Toimekond.

Noored tütarlapsed,

kes pesu ja lasteriide õmblemist õppida soowiwad, wõiwad endid üles anda I. linnajaus, Tähtwere pool küljes, Uues uulitsas № 14 Reichelti majas.

Klawer

müüa. Jakobi uulitsas nr. 10 hoowi päält sisse minna.

Sellega antakse uuesti teada, et Wiljandi Eesti Põllumeeste Seltsi

koduloomade, põllu- ja käsitööde

näitus 7. 8. ja 9. Septembril 1885 nimetatud seltsi maja hoowi pääl ja ruumides ära peetakse. — Programm endine.

Näituse-komitee.

Üks ilus 36

mõisa

on Witebski ligidal raudtee lähedal ärareisimise pärast kohe müüa. Mõisa on 600 desjatini suur. Metsa-, põllu-, heina- ja karjamaa on wäga hää. Hooned on hääs korras ja pääle selle on nimetatud mõisal weel üks wesiweski, kõrts, wiljapuuaed, järw ja jõgi. Hind 44000 rubla. Panga wõlad 12.000 rubla. Herra Petersen, ст. Шебекино, Орел.-Вит. ж. д. въ имѣнiе Полiоновка.

Kunsti mesilaste pidaja Dzierzoni plaani järele ehitatud hääd seltsi

mesipuid

kõige mesilastega, müüb Wigala köster Soo. Ka on tema walmis õpetust ja juhatust neile andma, kes mesilasi tahawad hakata pidama. Adress: Jeddimere jaama kaudu. 37

Rannu kihelkonnas Tamme wallas warastati 24./25. lõikusekuu öösel kroonumetsawahil R. Taubel'il üks halkjas

hall mära

hobune ära. Tundemärgid: lakk paremal pool, parema silma pääl hale ja parema poole rinna ots ära õõrunud. 7 aastat wana ja 80 rubla wäärt. Kes sellest hobusest nimetatud wallawalitsusele lähemat teatust annab saab hääd waewapalka.

Üks peaaegu uus kahe inimese

woodi

ühes wedrute pääl olewa hobuse karwadest tehtud matratsiga, 4 eesriiet ja üks suur laud on odawaste müüa Tallinna Allee uulitsas nr. 7. Sisseminek Lubja uulitsast. Säälsamas on ka üks hästi hoietud klawer odawaste ära müüa.

Tütarlapsi, kes 34

õmblusekooli

tahawad tulla, wõtab wastu Holmi uulitsas nr. 8

proua L. Mauer.

Wanemuine.

Pühapäew, 1. mihklikuul

näitemäng

saalis.

Mängitud saab töist korda:

„Korneville kellad."

Imenaljakas operette neljas waat.

Uued näiteseinad. Uued riided.

Piletite hinnad: soswa istmed 75 kop., I. pl. 60 kop., II. pl. 40 ja III. pl. 25 kop.

Piletid kui ka lauiud „Korneville kellade" eest à 15 kop. on laupäew 31. Aug. kella 9—1 enne lõunat ja kella 3—6 A. Grenzsteini raamatukauplusest ja näitemängu päewal kella 6 saadik kasja juurest saada.

Hakatus kell 8 õhtul.

Eestseisus.

Ütsi kihelkonnas **Ellistwere** wallas **Kõlo** talus saawad see a. 1. Septembril näitemängud

Kohtusse kaebamine

ja

Kodukäija

etendatud. Piletite hinnad on 30, 20 ja 10 kop. Hakatus kell **4** p. l. Sissetulek raamatukogu hääks.

Keiserliku sillakohtu loaga saab **Wara kiriku** juures **Järwe talus** pühapäew **1. Septembril** pääle lõunat kell 3 s. a. kaks naljakat

näitemängu

etendatud.

Piletite hinnad: I. pl. 30, II. 20, III. pl. 10 kopikut.

Keiserliku I. Tartu kihelkonna kohtu poolt saab selle läbi kuulutatud, et Tartu kreisis ja Laiuse kihelkonnas olewa Mõra mõisa pärisomaniku **Karl Lorenzson**'i waranduse üle Keiserliku Tartu kreiskohtu otsuse järele, konkursi- ja päranduse seletus on ette wõetud ja saawad siis kõik, kellel kadunud Karl Lorenzsoni ehk tema parijate käest midagi nõudmist ehk temale maksmist peaks olema, üleskutsutud, ise ehk woliniku läbi siia kohtu juurde tulla ülesandma kolme kuu aja sees, see on kõige hiljemine **15. Nowembrini 1885 a.** — Seda pangu igaüks, kellesse see puudub tähele ja hoidku ennast kahju eest.

Mõra mõisas, 15. Augustil 1885.

№ 6501. 37

Haawa-kliinik.

Haigete wastuwõtmine haawakliinikus algab **10. Augustil.** Wastuwõtmise tunnid

9—10 enne lõunat ja
5—6 pärast lõunat.

Walitsus.

37 (Direction.)

Seeläbi annan teada, et mina reisilt tagasi olen ja Aleksandri uulitsas nr. 14 elan. Ka annan kõigile teada, et mina igal ajal naesterahwaid, kes wagusas olemises **mahasaamist** tahawad ootata, lahkelt wastu wõtan.

L. Juergenson,
ämmaemand.

Pädagogium.

Monatsschrift
für
Erziehung und Unterricht.

Herausgegeben unter Mitwirkung hervorragender Pädagogen von
Dr. Friedrich Dittes.
VIII. Jahrgang 1886.
Verlag von Julius Klinkhardt. Leipzig und Wien.

Tellimist (4 rubla 50 kop.) wõtab wastu ja toimetab ruttu
Olewiku raamatukauplus.

Lahke elukorter

kaks tuba, on lõitsekuu hakatusest saada Puiestee (Allee) uulitsas nr. 30, Peetri kiriku ligikonnas. Sääliamas antakse tublit 35
õpetust klawerimängimises.

Üks

plekk ahi

on müüa Aleksandri uulitsas nr. 21.

!Uue kaupluse awamine!

Riia tubaku-kauplus Tartus turu ääres nr. 5,

kiwisilla wastu, annab seeläbi linna kui ka ümberkaudsele maarahwale auupaklikult teada, et tema siin kõiksugu suitsutamise kraami, nagu **Bakuni** ja **Mahorka** tubakat Balti wabrikust Riiast alati laagri pääl hoiab ja **odawa hinnaga** müüb. Enam ostjatele kõrged protsendid. Lahket osawõtmist palub

auupaklikult

Riia tubaku-kauplus

36 Tartus.

Esimesest heinakuust saadik olen mina oma

kasuka ja mütsikauplemise

Mathieseni majast oma majasse (endine Rathke maja) otse bürgermuste wasta seadinud. Palun sellepärast oma auusaid kaubatarwitajaid endise usaldusega ka minu uude kauplusesse tulla, milles ma kõiki nõudmisi igaühe rahulolemiseks loodan täita wõima.

G. Thiemann

41 Kasuka- ja mütsimeister.

№ 23 Tallinna kauplus № 23.

Walget keedu soola,
wärskeid raswa heeringaid,
Soome räimi,
Inglise sepa süsa,
hobuse rautamise naelu,
lati, poolelati ja katuselaastu naelu

soowitab wõimalikult odawa hinnaga

Tallinna kauplus

37 № 23. Kaubahoowis № 23. Tartus.

Wäljamüük.

Kaubahoowis nr. 38 saawad kõiksugu riided ru[illegible]i puuduse pärast koguni **alandatud** hindadega wä[illegible] müüdud. Nagu kõiksugu **woodri** riiet, **willast** ja [illegible] **rchi, kalingori, tolmu** ja **kanepi** riiet, **will[illegible]st** ja **poolwillast** kleidi riiet 8 kop. saadik küünar. Iseäranis odawaste willaseid **päärätikuid** 50 kop. saadik ja kallim. **Siidirätikuid** narmastega ja narmasteta 60 kop. eest ja kallim. Labaseid ja toimiseid suuri **willaseid rätikuid** 150 kop. eest saada ja kallim. **Topelt rätikuid** 2 rublast saadik. Halli ja musta **kalewit** 75 kop. saadik. Halli ja musta **pukskit** kasukate ja palitute tarwis üks rubla küünar ja kallim. Mesterahwa pukskisi ja kalewisi **palituid** 6 rublast saadik. Naesterahwa wateeritud **palitnid** 150 kop. eest. Naesterahwa **pukskisi palitnid** 7 rublast saadik. Kalewist ja pukskist naesterahwa **jakisid** poole hinnaga. **Sitsirätikuid** 10 kop. tükk. 35

Kaubahoow № 38.

Wähe pruugitud

õmbluse masinaid

rätseppadele, kingseppadele ja perekondadele (naesterahwastele), kui ka häid **püssa** ja **hobuse kammitsaid** niisuguse lukkudega, mida muukraud lahti ei tee, soowitab ja müüb kõige odawama hinnaga ja wastutab paranduste eest

Ed. Vogel, mechanikus.

35 Tartus, Barklay platsi wastu.

Wene

tulekindlustamise selts

Peterburis,

mille

põhjuskapital 2,500,000 rubla,

kinnitab liikuwat ja liikumata warandust igat jagu **linnas** kui ka maal odawa hinnaga

Eduard Friedrich'i läbi

päätallitaja Tartu ja ümberkaudsete **maakondade** jauks.

Tulekindlustamine maal on märksa alandatud.

Tartu panga kontoseis.

31. heinakuul 1885.

Panga päris.

	Rubla.	Kop.
Kassa seis	132,016	65
Riigipank	229,536	91
Wekslid	697,853	57
Kupongid ja maksetawad rahapaberid	20,250	86
Kulud	1,058,725	66
Kuld ja hõbe	311	34
Wäärtpaberid ja kupongid (nende seesseisuste kapital 110,667.20)	371,907	19
Mõnesugused wõlglased		
Rehnung, Transferte jne.	116,986	03
Rehnung panga hääks	555,950	26
Sissepanekute intressid	27,148	84
Immobil	72,000	—
Inwentarium	3,492	50
Intermini-Conto	13,039	16
Laenud	645	30
Arwamata kulud	333	53
Rbl.	3,300,197	80

Pangast prida.

	Rubla.	Kop.
Põhjuskapital	106,000	—
Seisuste kapital	119,593	56
Tagawara kapital	1,067,506	—
Giro	1,755,448	44
Mõnesugused wõlapärijad		
Rehnung, nende hääks	152,718	58
Rehnung, panga wõlg	1,002	09
Sissepaneku intressid	4,011	14
Intressid wäärtpaberite pääl	—	—
Intressid ja eeswõit	78,809	78
Interimi-Conto	8,265	89
Seisuste kapital	6,842	32
Rbl.	3,300,197	80

Intresside seisus edaspidi:

Sissepanekute eest: iga päewüles öelda, (ilma nimeta à 300 Rbl., nime pääle 50 rbl. saadik) 6 kuu pääle ja kauem 3% aastas.
termini pääle (ilma nimeta à 300 rbl., nime pääle 50 rbl. saadik) 6 kuu pääle ja kauem 4—5% „
igal ajal üles ütlemata, üksi nime pääle 100 r. saadik . . . 6 % „

Laenude eest wäärtpaberite pääle . . . 8 % „
„ „ kauba pääle . . . 8 % „
„ „ hüpothegi obligatsionide pääle . . . 9 % „
„ „ Wekslid . . . 7½—8½ % „
„ „ Conto corrent . . . 8 % „

Tartu linna pank toimetab kodu- ja wäljamaal makswad riigilaenude kupongid, maakondade ja linnade pantkirjad ja walitsuse poolest kinnitatud ja kinnitamata aktsiad; ostab ja müüb wäärtpaberid Riia ja Peterburi igapäewase kursi järele, muretseb wastu panemata wõlapärimisi teistes linnades, nõnda kui kõik osamaksusid (Dividendenzahlungen), annab rahamaksu sedelid ja krediitkirju kõige tähtsamate linnade pääle ja wõtab raha-dokumenta ja üleüldse wäärtasju alalhoidmiseks wastu.

Conto correnti pantud wäärtpaberite eest saab ka sissepanemise maks wõetud.

Iseäranis reeglid üle kõige, mis Tartu pangasse puutub, on säältsamast ilma hinnata saada.

Panga walitsus.
(Direktorium.)

Tallinnas. Tallinnas.

E. J. Hrisonopulo,

(Е. Ю. Хрисонопуло)

soolakaupleja Krimmi linnast,

Ewpatoria.

Seeläbi annan auustatud ostjatele ja wäljamüüjatele auupaklikult teada, et mina siin 21.—24. skp üht laewa Wene soolaga ootan. — Laew wõib ainult 10 päewa siia sadamasse seisma jääda.

Palun kõige rohkem seda tähele panna, et minu sool kõige odawama hinna juures töisest Wene soolast märksa parem on, ja et tema hästi wälja pestud, ilma lõhnata ja ilma kõige mõrudusseta on.

Kõiki teadaandmisi kirja läbi ehk suusõnal annan auustatud ostjatele „Hotel du Nord'is" kella 8—10 enne lõunat ja kella 3—5 pärast lõunat ja tubakapoodis „Jug", „Югъ", морская улица, Stümperi majas, **wastu postimaja, igal ajal.** 35

Tallinnas. Tallinnas.

Uudis!

Praegu ilmus ja on saada Tartust A. Grenzsteini trükikojast

Naljapildid.

I. anne.

Po'llad Lo'llad.

Kahe tubli koera hale surma **kohus** ja **rõõmus** pääsemine, noorepõlwe koeratükid ja nende kohtumõistja eluots. **Mitmes** tõsises salmikeses ja 38 **naljakas** pildikeses ilusaste ära **sutsutatud.**

Hind 15 kop.

Üks õige hää eestilaebaw kaheraudaga **traat-tamasseri**

püss

kõige kasti, jahi tasu, püssirohu sarwe ja haawli kotiga on **50 rubla** eest müüa. Lähemat teatust Olewiku kontorist.

Tartus, Aida uulitsas nr. 8a (Speicher-Str.) on hää **uus maja ehitusplatsiga** nii odawalt kui wähe wõib ära müüa, järele küsida säältsamast majaomaniku käest.

Mõisa maid

antakse rendi pääle, Peterburi kubermangus, Dudowa kreisis. Lähemat teadust annab kaupmees **G. Sepping** Tartus, suure turu ääres.

Kuulutus.

Taewere kogukonna kohtu poolt saab seeläbi kuulutatud, et Taewere kohtumaja juures **28. Augustil 5 hobust, 10 karilooma, 1 siga** ja palju **muud** talu kraami, ning **põllutöö riistu**

oksjooni wiisi

ära müüdud saab. 35

Taewere, 27. Julil 1885.

Kogukonna kohtu nimel
asemik päälkohtumees: **K. Pödder.**
№ 365.

Ilusaid mitme wärwilisi

nimekaarta

on wäljamaalt saanud ja walmistab kõigeodawama hinna eest

A. Grenzsteini trükikoda
Tartus.

Willakraasimise

masinate kraasid,

nahk-, wilt- ja **kummirihmade** sees, müüakse kõiki jagu Tartus uues pangamajas Warschawi kingakaupluses

C. H. Müller'i juures.

Mina wõtan kõiksugused

haigeid,

iseäranis aga silmahaigeid igal päewal wastu enne lõunat kellu 8—10 ja pärast lõunat endise kõnetunni asemel nüüd kellu 4—5.

Dr. E. Jannsen,
Tartus, Riigi uulitsas nr. 20, Maarja kiriku lähedal.

Odenpää kihelkonda **Saloala** mõisa tarwitatakse kohe

piimameest.

Kaupa tehakse säälsamas.

H. Mathieseni juures Tallinnas ilmub Septembri kuul

J. Johannson-Pärna
Wene-Eesti

Sõnaraamat.

(Üle 16 tuhanda Wenekeele sõna.)
Eesti Kirjameeste Seltsi toimetuseid nr. 58.
300 lehekülge 8°.

Hind **70** kop.

Wäga kasuline abiraamat koolidele, iseõppijatele ja kroonu-teenistuses adtujatele noortele Eestlastele Wenekeeles. Sõnaraamatule on juurde lisatud wäe- ja riigiteenistuste ammetnikkude klassiide ja auunimede tabel. Wähe ruumi, odaw hind, aga palju kasulikku sisu. 3

Kaagwere

kalaloomused

Allasoos ja mõisa all saawad 18. Septembril kell 1 ajal oksjoni wiisi mõisas wäljarentitud. 36

Mõisawalitsus.

Wara mõisa, kui ka **Wara Kaarlimõisa**

piimad

saawad 1. Oktoobril 1885 wälja renditud. Lähemad teatust annab säälsamas **mõisawalitsus.** 37

Piim

saab wäljarenditud **18. Septembril** kella 12 ajal rohkem pakkujatele **Kaagwere mõisas** 10 wersta Tartust. Tunnistust on tarwis ja 25 rubla käsiraha. 36

Mõisawalitsus.

Langdal'e

superfosfaati

müüwad laagri päält

R. Barlehn & Ko.

36 Pärnus.

Tütarlapsed saawad kohe odawa hinnaga

õmbluskooli

wastu wõetud, Rooši-uulitsas nr. 2.

Prowa P. Aaroson.

Üks **ehitusplats** ja

maja

on müüa. Ostjale jäetakse pool raha wõlgu. Kaupa teeb maja omanik Rautuse uulitsas nr. 56. 38

Mina puhastan majad

prussakatest, luti katest, hiirtest ja rottidest.

M. Bonjagin.

Adress: Tartus, Holmi uulits nr. 16, 2 treppi ülesse.

---

7. **Augustil** warastati Wajula wall **Turika** talu peremehel üks

mära

hobune ära. Tundemärgid: Lakk pahemal pool, pahemale pool wisbak käsi ja pahem puus wigane. Wanadus umbes 10 aastat. Kes selle hobuse üle lähemat teatust Wajula walla kohtule annab, saab **hääd waewapalka.**